

Luxembourg, 5. juni 2025

PRESSEMELDING 08/2025

Dom i sak E-25/24 *Dartide AS mot Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet*

PRINSIPPET OM STATLIG ERSTATNINGSANSVAR OMFATTER NASJONALE DOMSTOLERS BRUDD PÅ EØS-RETTE

I en dom avsagt i dag har EFTA-domstolen svart på spørsmål fra Eidsivating lagmannsrett om eksistensen av og vilkårene for statlig erstatningsansvar for nasjonale domstolars avgjørelser. Anmodningen ble fremsatt i en sak mellom Dartride AS og den norske stat for den anmodende domstolen, der Dartride AS krever erstatning for en nasjonal domstols påståtte brudd på EØS-retten.

I dommen la EFTA-domstolen til grunn at prinsippet om statlig erstatningsansvar er et generelt EØS-rettslig prinsipp og må ses som en integrert del av EØS-avtalen. Prinsippet om statlig erstatningsansvar innebærer at en EFTA-stat må betale erstatning for tap og skade som er påført enkeltpersoner og økonomiske aktører som følge av brudd på forpliktelsene etter EØS-avtalen som staten kan holdes ansvarlig for.

EFTA-domstolen har gjentatte ganger uttalt at tilgang til domstolene og effektiv rettsbeskyttelse er grunnleggende elementer i EØS-regelverket. I lys av domstolenes avgjørende betydning for beskyttelsen av rettighetene som enkeltpersoner har etter EØS-retten, vil EØS-rettens fulle effektivitet kunne bli satt i fare, og beskyttelsen av disse rettighetene bli svekket, dersom enkeltpersoner skulle være avskåret fra, på visse vilkår, å få erstatning når deres rettigheter påvirkes av et brudd på EØS-retten som kan tilskrives en avgjørelse truffet av en domstol i en EØS-stat som dømmer i siste instans.

EFTA-domstolen understreket at en domstol som dømmer i siste instans, per definisjon er den siste rettsinstansen overfor hvilken enkeltpersoner kan hevde sine rettigheter etter EØS-retten. Ettersom en krenkelse av disse rettighetene ved en endelig avgjørelse truffet av en slik domstol som hovedregel ikke kan rettes opp, bør enkeltpersoner ikke fratas muligheten til å stille staten til ansvar for derved å oppnå beskyttelse av sine rettigheter. Videre fant EFTA-domstolen at det ikke er noe grunnlag for at rekkevidden av prinsippet om statlig erstatningsansvar skal være snevrere etter EØS-retten enn etter EU-retten.

EFTA-domstolen la til grunn at tre vilkår må være oppfylt for at staten skal kunne holdes ansvarlig etter EØS-retten: For det første må rettsregelen som er brutt ha til formål å gi enkeltpersoner og økonomiske aktører rettigheter. For det andre må bruddet være tilstrekkelig kvalifisert. For det tredje må det være direkte årsakssammenheng mellom bruddet på forpliktelsen som påhviler staten og skaden som den skadelidte har lidt.

Når det gjelder det andre vilkåret og anvendelsen av dette med sikte på å fastslå et eventuelt statlig erstatningsansvar som følge av en avgjørelse truffet av en nasjonal domstol som dømmer i siste instans, fant EFTA-domstolen at det må tas hensyn til den dømmende makts særlige karakter og legitime krav om rettssikkerhet. Statens ansvar for brudd på EØS-retten truffet av en nasjonal domstol som dømmer i siste instans, kan bare unntaksvis pådømmes der domstolen åpenbart har brutt gjeldende EØS-rett.

Den rådgivende uttalelsen er et ledd i den pågående saksbehandlingen for den nasjonale domstolen. Eidsivating lagmannsrett vil nå gjenoppta behandlingen og avgjøre saken i lys av EFTA-domstolens dom.

Avgjørelsen er tilgjengelig i fulltekst på EFTA-domstolens nettside, se <https://eftacourt.int/cases/e-25-24/>.

Denne pressemeldingen er et uoffisielt dokument og ikke bindende for EFTA-domstolen.